

Warszawa, 24 lutego 2024 r.

Sz. P.

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

Wiceministra Sprawiedliwości

Szanowna Pani Ministro,

W związku z zamieszczeniem w Biuletynie Informacji Publicznej w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny Projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunków, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich wysłuchań (A 525), poniżej przedstawiam uwagi Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę do ww. projektu.

Z perspektywy doświadczeń Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę przede wszystkim ważne jest by regulacja miała na uwadze szeroko pojęte dobro i bezpieczeństwo małoletnich, a wysłuchanie służyło realizacji ich praw, aby regulacja całościowo uwzględniała istotę wysłuchania, podczas którego należy zwrócić uwagę na jakość samej czynności, której z kolei mają służyć odpowiednie warunki. Dlatego **w szczególności poddajemy pod rozagę umożliwienie prowadzenia czynności wysłuchania poza budynkiem sądu, np. w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub interdyscyplinarnych centrach pomocy dzieciom.**

Mamy nadzieję, że uwagi będą pomocne w przygotowaniu ostatecznej wersji rozporządzenia, jak najpełniej uwzględniającego najlepiej pojęty interes dziecka.

W razie pytań pozostajemy do dyspozycji.

Z poważaniem,

Renata Szredzińska

Prezesa zarządu

Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

Uwagi Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę:

Obecny zapis	Proponowana zmiana	Uzasadnienie
§ 1.2.2) komunikacji wspomagającej lub alternatywnej (AAC) rozumie się przez to korzystanie z pomocy komunikacyjnych, form i sposobów porozumiewania się rozumianego jako odbieranie i nadawanie komunikatów, w tym w mowie i piśmie, które wspierają, uzupełniają lub zastępują mowę w celu funkcjonalnej komunikacji.	komunikacji wspomagającej lub alternatywnej (AAC) rozumie się przez to korzystanie z form i sposobów porozumiewania się rozumianego jako odbieranie i nadawanie komunikatów, w tym w mowie i piśmie, które wspierają, uzupełniają lub zastępują mowę w celu funkcjonalnej komunikacji.	Dla osób z niepełnosprawnością w zakresie mowy AAC to forma komunikacji z otoczeniem, oni nie korzystają z jej pomocy, ale z niej samej. Zapis ten należy sformułować w trybie zrównywania komunikacji alternatywnej z mową, to zapewni jego stosowanie.
§ 2. Przed wystuchaniem dziecka, zwanego dalej "wysłuchaniem", sąd na podstawie akt sprawy, wystuchania albo przesłuchania rodzica, opiekuna bądź osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje, wywiadu kuratora lub opinii biegłego:	Przed wystuchaniem dziecka, zwanego dalej "wysłuchaniem", sąd na podstawie akt sprawy, wystuchania albo przesłuchania rodziców, opiekuna bądź osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje, wywiadu kuratora lub opinii biegłego lub innych materiałów zgromadzonych w sprawie:	W proponowanym zapisie jest to katalog zamknięty. Zasadnym jest jego otwarcie, gdyż - wobec różnych form pracy z dzieckiem i wsparcia - sąd rodzinny powinien mieć elastyczność w zakresie podstaw do ustalenia stanu gotowości dziecka do wystuchania. Ponadto postulujemy uwzględnienie obydwójga rodziców, celem zmniejszenia ryzyka zatajania informacji dot. dziecka przez rodzica.
§ 5. 3. Sąd informuje rodzica lub opiekuna, który nie został zobowiązany do przyprowadzenia dziecka na wystuchanie o tym kto został zobowiązany do przyprowadzenia dziecka.	Dodać § 5. 4 Jeśli stosunki pomiędzy rodzicami lub opiekunami mogą negatywnie wpływać na małoletniego lub jedno z rodziców/opiekunów jest podejrzewany o krzywdzenie dziecka, sąd może zobowiązać rodzica lub opiekuna, który nie został zobowiązany do przyprowadzenia dziecka na wystuchanie do wstrzymania się od towarzyszenia w czynności wystuchania i obecności w miejscu oczekiwania.	Praktyka działań w Centrach Pomocy Dzieciom FDDS pokazuje, że czynność wystuchania prowadzona jest w sprawach, w których rodzice są w ostrym konflikcie lub jedno z rodziców stosuje przemoc, w takich przypadkach wykorzystują czynności w postępowaniu do wpływania, kontaktu, komunikowania się z dzieckiem, co wpływa na zwiększenie poziomu leku i napięcia u dziecka. Sąd powinien mieć możliwość wpływu na obecność rodzica w miejscu oczekiwania.
§ 6. 1. Osobie zobowiązanej do przyprowadzenia dziecka na wystuchanie, sąd doręcza przeznaczoną dla dziecka informację, sporządzoną w zrozumiałym dla dziecka sposób		Propozycja informacji powinna stanowić załącznik do rozporządzenia.
§ 11.2. Sędzia poucza dziecko, że jeżeli nie rozumie zadawanych	Sędzia informuje dziecko, że może, komunikować podczas	Paragraf 2 wydaje się być powtórzeniem paragrafu

pytań, nie zna odpowiedzi na niektóre pytania, potrzebuje ich wyjaśnienia lub uzupełnienia, uważa, że zostało źle zrozumiane lub ma inne potrzeby powinno o tym powiadomić. Sędzia uzgadnia z dzieckiem, w jaki sposób zasygnalizuje sytuacje wskazane w zdaniu pierwszym.	wysłuchania swoje potrzeby, zadawać pytania, prosić o wyjaśnienia czy prostować błędne rozumienie jego wypowiedzi.	pierwszego, nie nosi nowych treści natomiast sugeruje, przeprowadzenie czynności wysłuchania na zasadach przesłuchania karnego. Nie jest to zgodne z celem wysłuchania i potrzebami dziecka.
§ 12. Podczas wysłuchania: 1) należy posługiwać się językiem prostym, zadawać pytania otwarte, unikać przenośni oraz komunikatów zawierających ocenę osób bliskich dziecku;	§ 12. Podczas wysłuchania: 1) należy posługiwać się językiem dostosowanym do etapu rozwoju dziecka, zadawać pytania otwarte, unikać przenośni oraz komunikatów zawierających oceny sytuacji rodzinnej dziecka czy osób bliskich dziecku.	Wobec roli sadu rodzinnego oraz obowiązku szkoleń sędziów wartością, którą powinien promować ustawodawca nie jest prosty język, ale język dostosowany do rozwoju dziecka. Z naszej praktyki pracy z dziećmi uczestniczącymi w wysłuchaniu wynika, że oceny dotyczą szerszych zagadnień niż tylko osób bliskich dziecku, stąd propozycja zmiany.
§ 16. 1. Miejsce wysłuchania ustala się przy uwzględnieniu właściwości i warunków osobistych dziecka. 2. Dzieci, u których występują zaburzenia psychiczne lub zaburzenia rozwojowe oraz dzieci do 13 - go roku życia wysłuchuje się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach, o których mowa w § 15 ust. 1, zapewniając ograniczenie bodźców wzrokowych, słuchowych i węchowych.	§ 16. 1. Miejsce wysłuchania ustala się przy uwzględnieniu właściwości i warunków osobistych dziecka. 2. Dzieci, u których sąd ustalił okoliczności wskazane w § 2a wysłuchuje się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach, o których mowa w § 15 ust. 1, zapewniając ograniczenie bodźców wzrokowych, słuchowych i węchowych.	Niezasadnym jest stawianie warunków lub ustalanie granic wiekowych dla przyjaznego trybu wysłuchania. Ten tryb powinien być dostępny dla wszystkich dzieci bez względu na wiek lub dysfunkcje. Nie jest zasadnym wyróżnianie konkretnych zaburzeń dziecka i budować konstrukcji kolejnych specjalnych trybów. Rozporządzenie zakłada w § 2 decyzyjność sędziego i nakłada na niego obowiązek ustalenia sytuacji dziecka i jego gotowości do wysłuchania. Zaś sformułowanie §15.1 wskazuje na możliwości decyzji sędziego w zakresie miejsca. Taka elastyczność jest zasadna i jej ograniczanie nie służy dobru dziecka. Ponadto stoimy na stanowisku, że z punktu widzenia pracy sądów może nie być możliwym przeprowadzanie w jednym pomieszczeniu przesłuchań i wysłuchań. Dlatego też uważamy, że warto byłoby dopuścić w rozporządzeniu możliwość, aby w sądach zostały stworzone dodatkowe pomieszczenia (pokoje wysłuchań), które będą

		odpowiadały standardom określonym w art. 185f § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 37), z zastrzeżeniem, że pomieszczenie nie powinno być wyposażone w sprzęt rejestrujący dźwięk i obraz lub sprzęt ten powinien być na czas wysłuchania schowany i nieużytkowany. Postulujemy jednak, by w miarę możliwości czynność wysłuchania wyprowadzić z budynków sądów, które z zasady są miejscem mało przyjaznym dziecku. Można nawiązać współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, czy interdyscyplinarnymi centrami pomocy dzieciom, lepiej spełniającymi cechy miejsc przyjaznych dzieciom.
		Dodatkowa uwaga – jeśli w pokojach przesłuchań będą się również odbywały wysłuchania, powinny zostać zmienione oznaczenia na drzwiach czy w innych miejscach z “przyjazny pokój przesłuchań” na “przyjazny pokój”. Przygotowując klientów do uczestniczenia w procedurach, edukujemy w zakresie tego czym różni się przesłuchanie od wysłuchania. Z naszego doświadczenia wynika, że kiedy klienci stają przed “pokojem przesłuchań”, a wiedzieli, że idą na wysłuchanie często wpadają w panikę.